

Ağıt Toplumunu

Adnan Binyazar

2. BASKI

♥ can
çağdaş

ADNAN BİNYAZAR
AĞIT
TOPLUMU

Can Çağdaş

Ağit Toplumu, Adnan Binyazar

© 2015, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz

1. basım: May Yayınları, 1979

Can Yayınları'nda 1. basım: 2015

2. basım: Nisan 2020, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 500 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Editör: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 44009

ISBN 978-975-07-2552-4

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750725524

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

ADNAN BİNYAZAR
AĞIT
TOPLUMU

DENEME

♥can

Adnan Binyazar'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Masalını Yitiren Dev, 2000

Halk Anlatıları, 2003

Ölümün Gölgesi Yok, 2004

Şairin Kedisi, 2005

Duyguların Anakarası, 2006

Edebiyatın Dar Yolu, 2008

Şah Mehmet, 2009

Toplum ve Edebiyat, 2010

Bozkır Aydınlığında Aşk, 2011

Kızıl Saçlı Kontes, 2014

Ozanlar, Yazarlar, Kitaplar, 2017

Sözün Onuru, 2018

ADNAN BİNYAZAR, 7 Mart 1934'te Diyarbakır'da doğdu. Dicle Köy Enstitüsü'nü bitirdikten sonra Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nde okudu. İlköğretmen okulundan üniversiteye, değişik okullarda edebiyat öğretmenliği yaptı. Edebiyata öykü, deneme, eleştiriy-le başladı, 2008'de *Ağıt Toplumunu*, *Ozanlar Yazarlar Kitapları*, *Ayna'yı*, *Edebiyatın Dar Yolu*'nu, 2009'da *Ardında Leke Bırakmamalı Sevgi'yi*, *Atatürk Anlatıyor'u* yayımladı. Binyazar, halk anlatılarını çağdaş edebiyatımıza kazandırdı: *Dede Korkut*, *Kan Turalı*, *Halk Anlatıları*, *On Beş Türk Masalı*, *Elif ile Mahmut*, *Kerem ile Aslı...* 1965'te, "Tohum" adlı ilk öyküsüyle Öğretmenler Bankası Öykü Ödülü'nü aldı. 2000'de, edebiyatımızın klasikleri arasında adı anılabilecek ilk romanını yayımladı: *Masalını Yitiren Dev*. 2004'te yayımladığı ikinci romanı *Ölümün Gölgesi Yok*'la 2005 Orhan Kemal Roman Armağanı'nı ve 2010 Ebubekir Hazım Tepeyran Roman Ödülü'nü aldı. Adnan Binyazar'ın dört de öykü kitabı var: *Şairin Kedisi* (2005), *Şah Mehmet* (2009), *Bozkır Aydınlığında Aşk* (2011), *Kızıl Saçlı Kontes* (2014). 2010 Sedat Simavi Edebiyat Ödülü *Toplum ve Edebiyat* adlı deneme kitabına verildi. Konak Belediyesi'nce yılın edebiyatçısı seçildi, edebiyat dalında, 14. Truva Kültür-Sanat, Dil Derneği Onur, Bartın Kitap Fuarı Onur, 2012 Ankara Uluslararası Öykü Günleri Onur ödülleri değer bulundu. 2015 Dil Derneği Beşir Göğüş Türk Dili Geliştirme Ödülü *Günüşiğine Yolculuk 2/Varış* adlı gençlik romanına verildi.

İçindekiler

Sunu: Ağıt Toplumu	13
BİLGİ.....	23
Duyargasız Yarasa	25
Okuma Körlüğü.....	30
Rüyalar Âlemi.....	40
İnsanı Tanımak.....	51
Gerçeği Kavramak	57
Işıkla Donatmak İnsanı	62
Hoşgörülü Olmak.....	67
İnsanın Yargılanması	72
Toplumsal Değerlendirme	77
Us Yolu	82
Bakmayı Bilmek.....	88
Halk Yorumu	93
Bilimin Halklaşması	98
Ulusal Birikim.....	102
Gelincik ve Balina.....	106
Kaval	111
Hokka ile Kalem.....	116

Toplumsal Suç	121
Değerler Karmaşası	127
Uyuşturma Ortamı	131
Aydınlarımız Bilinçli mi?	137
Sözün Özüyle Konuşmak	142
Mutluluk	147
Savaş ve Barış	152
Şiiri Ağıt	156
Bir Ozan Nedir?	162
Direnme	167
Yaşama İncelik Katmak	171
Sanatçının Onuru	174
Kazı	179
Kültürümüzü Tanıtmak	184
Atatürk'ün Yaratmak İstedığı Kültür Toplumu	189
Çokkültürlü İnsan	204
EĞİTİM	209
Düşünce Eğitimi	211
Çağdaş Eğitim	218
Çağdışı Eğitim	223
Kendi Kafasıyla Düşünmek	227
Toplumun Düşünce Gücü	232
İnsan Gücümüz	236
İnsanı Etkin Kılma	240
İnsanlığın Çabası	246
“Zaman”la Özdeşleşenler	251
İnsanı Yozlaştırmak	256
Düş Sömürücüleri	261
Tek Bir Adım	266
Solingen Vahşeti	273

DAĞLARIN KOVUĞUNDAN	277
Dağların Kovuğundan	279
“İzmir’den Kıyılara...”	284
Geyik ve Aslan	289
Dozya Hala	294
Ocak Köylüleri	297
Kavimler Kapısı Anadolu	300
Kağnı Gıcirtıları	303
AĞIDI İÇİME GÖMÜLÜ	307
Ağıdı Önce Söylenen	309
Bedrettin Cömert	314
Ölümü Gurbet	318
Mithat Fenmen’in Parmakları	321
Cevdet Kudret	324
Denizli Bir Kentin Genç Martısı	329
Ayakkabısı Var Tabanı Delik	332

Sunu AĞIT TOPLUMU

Ninni söylenecek yaşlarda olmalıyım. Doğu'da çocuklar erken iş yapmaya başlar ama erken büyümez. Belki de çocukluğumu anlatanların izlenimleri olarak anımsıyorum ninnileri? Ama nenemin ninni yerine söylediği Eğin havaları bugünkü gibi kulağımda.

Bir gün, Diyarbakır Surları'nın bir burcunda, kim bilir hangi acının yaktığı bir adam uzun havalar söylüyormuş. Ben, içimi çekmiş, "Dattiiii!.." demişim. O uzun havayı ninni gibi algılayışım nenemi ağlatmış.

Nenem bu öykücüsü, bebekliğimde bile duygulu olduğumu vurgulamak için anlatırdı. Ninni sandığım o uzun havayı anımsamam olanaksız. Ama nenem her anlattığında, yüreğimi ağıtsı ninniler sarar. Şu yaşlara geldim, nenemin deyimiyle "Diyarbakır Surları'ndan Dicle suyuna akan" uzun hava, ağıt olup yüreğimi yakıyor.

Yine bir gün akşam saatlerinde karanlık, anasının dağdan gelmesini bekleyen kuzu sesleri arasında ilçeye inerken uzaklardan duyduğum o yanık sesi de unutmadım. Sesin, hastalanan yavrusunu bir-iki gün içinde elinden uçuran bir ananın ağıdı olduğunu söylemişlerdi. Uzaktan hiçbir sözünü seçemiyordum ağıdın; ama ses, yüreğimi parçalıyordu.

Dedem hastalandığında yorganın altına girer, Alevi dedeleri gibi kendi ölüsüne ağıtlar yakardı. Ağıt uzun sürmez, gelmiş geçmiş anlatılarıyla inlemeye dönüşürdü. Dedem bana ölüm gibi gelen uykunun kollarında sessizliğe bürünürken, ocakta yanan odunların çıtırtıları da duyulmazdı. Ağıt o zaman benim içimde başlardı.

Acılı günlerde depreşen bu ağının ırlaması yaşam boyunca kesilmez, ölümden sonra da sürer.

Göçüp gidince beni masalını yitiren dev gibi ortada bırakan kahraman görünüşlü dedemin, belleğime ocakta çıtırda-yan odunların gevrek kokusunu andıran ağıtsız inlemelerini de unutmam; hiç!

Doğu'da, ölenlerden söz edilirken, onlardan geriye kalan en güldürücü olaylar ağlanarak anlatılır. Geçmişe yönelik gü-lünecek şeyler anlatırken kimi kadınların da gözleri yaşarır. Onlar söylemlerine daha sarsıcı renkler katarlar. Her kadının bir iç ağdı vardır. Kimi *şivan*'a durur¹ kimi inler, kiminin ağı-dını yüz çizgileriyle yakar. Kimi çağlayan ırmak, kimi duru su-dur. Anam ağıda inlemelerle başlardı. İnce sesinden yansıyan kimi acılı, kimi gülünçlü sözler içine akardı.

Ağıt, insanımızın yaşam gereğidir, duyarlığı, değer verme erdemidir; direncinin ezgiye dönüşen bilincidir. Ağıt, ölüm üze-rine söylenir. Yaşlı ölümlerinde ağıda sessizlik egemendir, *şivan*'a durulmaz. Ama bir yiğit vurulmaya görsün, bir gelin murada ermeden uçup gitmeye görsün, yalnızca kadınlar ağlamaz, kurt-lar kuşlar, dağlar taşlar ağıda durur.

Ağdı kadınlar yakar. Bir gün evin büyüğünün ölümünde bir erkek ağıt yakmaya kalktı. Uzun süre olduğu yerde kaldı. Söylemeye başlayınca dili tutuldu. Sonra gövdesi kalın bir ka-vak ağacı gibi yere çarpıldı.

Köktürklerde, yuğlarda² ağıt yakıcılar vardı. Onlar kendi-lerini ağıt yakmak üzere yetiştirmişti. Herkes ağlayabilir, saçını yolar, güz elmasına benzer al yanağını yırtar; ama ağıt yakar-ken sözü söze uydurmak beceri ister. Ağıt doğaçtan yakılır. Her ölene aynı sözle ağıt yakılmaz. Ağıt, ölenin kişiliğini yan-sıtmalıdır. Ağıtçı ölenin ruhunu konuşturur. Onun gelmişini geçmişini dile getirir.

Köktürklerin "Bengi taş"lara kazdıkları anlatılar gibi, öleni yüceltici, gönü ferahlatıcı sözler yaratır ağıtçı. Genellikle öle-nin diliyle konuşur. Ağıtçı şamandır, ozandır, baksıdır. Ağıtta

1. (Kürtçe) *şivan*: Yas, matem. *Şivan*'a durmak: Saçını başını yolarak, bağrını parçalayarak ağlamak.

2. Ölü gömme töreni.

gerçekler anlatılır. Ağıtçı hem duygulandırıcı sözler edecek hem gerçeği dile getirecek...

Oğlunun avdan geri döndüğünü göremeyen Dirse Han'ın hatununun "kara bağı" sarsılır, yüreği yerinden oynar, "kara kıyma gözleri kan yaş" dolar. Oğlunun başına bir iş geldiğini, "Çıksın benim görür gözüm a Dirse Han, yaman seğiriyor / Kesilsin oğlanın emdiği süt damarım, yaman sızlıyor / Sarı yılan sokmadan (sokmadığı halde), akça tenim kalkıp şişiyor / (...) Bağırim yanıyor" sözleriyle dile getirir.

Dede Korkut'ta "Beyrek" boyunda (hikâyesinde), kaçırılan "Beyrek" in ardından şöyle ağıt yakılır:

Beyrek'in babası, koca sarığını kaldırıp yere çaldı, çekti yakasını yırttı, "Oğul! Oğul!" diyerek ağladı, bağırıp çağırdı. Ak pürçekli (saçlı) anası, buldur buldur ağladı, göz yaşı döktü, acı tırnağını ak yüzüne çaldı, al yanağını yırttı, kargı gibi kara saçını yoldu, ağlayarak sızlayarak evine geldi.

Bay Büre Bey'in penceresi altın otağına ağlaşma girdi. Kızı gelini kas kas (kahkahayla övünerek) gülmez oldu, kızıl kına eline yakmaz oldu. Yedi kız kardeşi, ak çıkardılar, karalar giydiler. "Vay benim kardaş! Onmayan, yetmeyen yalnız kardaş!" deyip ağlaştılar, bağırıştılar.

Beyrek'in yavuklusuna haber oldu. Banı Çiçek ak kaftanını çıkardı, karalar giydi, güz elması gibi al yanağını çekti yırttı:

Vay, al duvağımın sahibi
Vay, alnımın, başımın umudu
Vay, şah yiğidim, vay şahbaz yiğidim
Doyncaya dek yüzüne bakmadığım Han'im yiğit
Nereye gittin beni yalnız koyup, canım yiğit

Bunu işitip Kıyan Selçuk oğlu Deli Dünder ak çıkardı, kara giydi. Beyrek'in dost ve yoldaşları, akı çıkarıp karalar giydiler. Güçlü Oğuz beyleri, Beyrek için büyük yas tuttular.

(Aradan, on altı yıl geçer. Beyrek ölmemiştir. Kendini belli etmeden, yurduna döner.)

Beyrek baktı gördü ki küçük kız kardeşi pınardan su almaya geliyor, "Kardaş Beyrek!" diye ağlıyor, bağırıp çağırıyor; "Toyun düğünün kara oldu!" diye ağlıyor.

Beyrek gideli yaylası yaylanmamıştır, suları içilmemiştir, atlarına binilmemiştir, develerine yük yüklenmemiştir, şöleni yapılmamıştır, otağlarına oturulmamıştır.

Kız kardeşi, kara dağlardan, taşkın akan sulardan, büyük kentlerden Beyrek'in gelip geçmediğini sorar:

Karşı yatan kara dağım yıkılmıştır,
Ozan senin haberin yok.
Gölgelice koca ağacın kesilmiştir,
Ozan senin haberin yok.
Dünyalıkta bir kardeşim alınmıştır,
Ozan senin haberin yok.
Çalma ozan, söyleme ozan!
Yaslı ben kızın nesine gerek ozan!

Töre gelip bugünleri bulmuştur. Yaşar Kemal, ağtaları toplayarak sanat dünyasına adımını attı. Dağ bayır dolaşmış, köyleri obaları gezmiş, "Çukurova kadınlarının ölüm karşısında uyaklı sözlerini, bağirtıklarını, dövünmelerini" toplayıp kent insanına ulaştırmıştır. Abidin Dino, bir deri bir kemik köylü delikanlısı Yaşar Kemal'in o dönemini şöyle anlatıyor:

"Sanki ölenin, vurulanın, ezilenin yitikliği söz kalıplarına dökülünce yok olmaktan kurtuluyordu. Ağacı, otu, çiçeği, böceği, kurdu, kuşu, ırmağı, pınarı, yılanı, çıyanı, serçesi, kartalı, ceylanı, camızı, çakalı, çor çocuğu, avradı, tutması, yanaşması, elçisi, parababası, kör-topalı, çiftçibaşısı, ırgatı, yarıcısı ile büyük değişimlerin içinde bulunan Çukurova'nın ağtalarından sorumluydu bu çocuk. ...Her getirdiği söz yumağı akıllara durgunluktu. ...Ağtaları toplamak, ölümle kavgaya tutuşmak gibi bir şeydi. Yitebilecek olanla, yitenle, ölümle, yok olmakla bir yarışma. Çukurova ve Toros doğasının söz serüveni. ...Folklor derlemesi filan değildi bu iş, hayat memat işiydi, özbeöz malını kurtarıyordu Çukurova'nın, sorumluydu kuşa kurda karşı, şaka değil."¹

1. *Milliyet Sanat*, 5 Şubat 1979.

Göçerlerin bir bebeğe yaktıkları ağıdın tarihi de çok eski olmasa gerek. Göç katarında bir devenin üstündeki kundağı bir ağaç dalına takılan, sonra da kargaların parçaladığı bebeğin acısını da, o ağıt geleneğimizle söylemiştir Çukurovalı ana:

Karakoyun karakoyun
Ciğer ile olmaz oyun
Meler m'ola benim gibi
Kuzusun(u) aldiran koyun

Karakuş döner havada
Yavrusun(u) komaz yuvada
Ora(ya) gidek ak bebeğim
Bir gönlüm Çukurova'da

Bebek beni deyleyiyor
Karşı daldan el eyliyor
Bebeğin uykusu gelmiş
Gel de beni bele diyor

*

Gökte yıldızlar ışılar
Kuzgunlar üleş (leş, ölü) bölüşür
Çadırdı düşman gülüşür

Tuzladan aldım tuzunu
Akdağa serdim bezini
Kargalar m'oydu (mı oydu) gözünü

Ak memeden sütler akar
Kavım kardaş yola bakar
Yasımız obayı yakar

*

Deveyi deveye çattım
Örkünü üstüne attım
Alamadım bebek seni
Kaynatamdan hicap ettim.

Kayınbabadan utanır, söyleyemez; ağıt yakar. Ağıt, sığınmadır; içeride büyür, çoğalır. Yakıla yakıla, ağıtlar bir gün toplumsal dirence dönüşür. Ağdın dirence dönüştüğü günler yaşıyor. Önceleri ağıt yakan kadınlar, şimdi direncin tarihini yazıyorlar. Onun için, çağdışılık ne denli azarsa azsın, kadınlarımız tek başlarına bile kalsalar, geriliğe aşıtm vermeyeceklerdir. Ağdın yaşamaya yetmediği anlaşılmıştır. Yüzünü, gözünü parçala, saçlarını yol, kimsenin aldıracağı yok. Bebelere onmadan ölüyor. Gençler arasında kendi öz canına kıymalar arttı. İşsizlik, adam kayırma, çıkar sağlama, hırsızlık neredeyse yasallaşacak! Birinin bir ayda kazandığı, bir başka birinin bir öğünlük yiyeceği... Yolsuzluk olayları her gün gazetelere manşet oluyor...

Emeğe göre kazancın dengesi bozuldu. O Kurtuluş Savaşı'nı veren biz değilmiz gibi, dışarıdakiler de, onların içerideki işbirlikçileri de boynumuza tutsaklık zinciri takmaya çalışıyorlar.

Halk, ağdını içine gömüyor.

12 Martlar geldi. Biliminsanları, sanatçılar, yazarlar hapse atıldı. Kitaplar yakıldı, yeraltına gömüldü. Öğrenciler darağaçlarında sallandırıldı. Nice can kurşunlara uğradı. Ardından 12 Eylül geldi. Gelmez olaydı! Ona umut besleyenler vardı. Daha beterini yaptı 12 Eylül; hakkı hukuku, anayasayı, insan olma onurunu köreltti. Önce yaşını büyüttü küçüklerin; sonra darağaçlarında canlarına kıydı.

Demokrasiyi egemen kılacaklarını söyleyerek gelen sivililer en başta demokrasiyi yok etti. Devleti ayakta tutan bilgidir. Bilgisizleri yetkin kıldılar, devletin koruyuculuğunu, polisleriyle saldırganlığa dönüştürdüler. Açları doyurup çıplakları donatan devlet töresi yıkıldı. Devlet demir dişli kepeçlerle, elindeki avucundakini verip bir göz oda edinenlerin yuvalarını başlarına yıktı. Evi yıkılanların tek gücü ağıtlarıydı. Kadınları, kucaklarında nur topu çocuklarıyla yerlerde süründürdüler, ağıtlarını ağızlarında kuruttular...

Devlet okullarının yapısı var, işlevi yok gibi. Orayı bitirenler iş bulamayıp bunalıma giriyor. Parası olan, özel okula atıyor kapağı. O da olmazsa, yurtdışında birkaç yıl gezip tozuyor, "prens" etiketiyle yurda dönüyor.

Etnik ayrılık yaratıp insanları birbirine düşürüyorlar. Her çatışma, para babalarının silahını “altın”a çeviriyor. Ölen şehit de sayılsa, terörist diye kurşuna da dizilse, kan “insan”dan akıyor. Ağdın sesi sözü de sesi de ortaktır. Ağıt, milliyet-din-ülke tanımaz. Türk ya da Kürt, İslam ya da Hıristiyan, dindar ya da dinsiz, ağıt yakanlar aynı acıyı duyumsar.

Biliminsanları, yazarlar, sanatçılar, gerçekleri dile getiriyor. Uygar olmayan, onun dilinden anlar mı? İlkelerin büyük gücü korku salmaktır. İnsan, korkuyu yenerek uygarlaştı. Bir korkar, iki korkar, sonradan korkuyu yaratanın ölümü onun elinden olur. Baskı yaratarak korkutanlar, zamanın düşünenlerden yana işlediğini kavrayamayacak denli ilkel kafalıdır. Baskıyla, korkuyla düşüncenin önü alınmaz. Dağlarca'nın deyişiyle, “İnsan tükenmez!”

Son elli yıldır her umut, umutsuzluğa dönüştü. Meydanlarda kitaplar mı yakılmadı? Seçimlere hile mi karıştırılmadı? Kör inanç simsarlığı eğitim mi sayılmadı? İlkeliğe yol aldırma demokrasi mi sayılmadı? Otellere tıklan insanlar ateşe mi verilmedi? Hırsızlıkların üstü mü örtülmedi? Suç yudurlup ülkenin aydınlık beyinleri hapislerde mi çürütülmedi? Ulusal varlıklar, ona buna peşkeş mi çekilmedi?..

Türkiye ne acılar yaşamıştır! Ama canını vermiş, toprağına el sürdürmemiştir. Ağaçlar katledildi, çayırlar beton ormanına döndü. Kuşlar renklerini kanatlarının altına alıp başka diyarlara göçtü...

Toprakla oyun olmaz. İnsanımız, toprağımızı şahdamarı saydı. Savaşacaksın dendi, savaştı. Aç kalacaksın dendi, kaldı. Yokluğa yoksulluğa katlanacaksın dendi, katlandı. “Her halk kendi kaderini belirler; seninki bu!” dendi, inandı...

Hep toprağı için, topraklarında özgür, bağımsız, insan gibi yaşamak için...

Artık aç kalmanın özgürlük, elin parasıyla ekonomiyi ayakta tutmanın bağımsızlık, kıt kanaat geçinmenin insan gibi yaşamak olmadığını biliyor. Ulusal gelirin, hırsızları semirtip saraylarda yaşattığını, onu çoluk çocuğuyla in gibi odalarda ince ipliğe döndürdüğünün de ayrımında. O bilinçle, John Donne'ın 1624 yılında yazdığı “Çanlar Kimin İçin Çalıyor?” şiirini akıl defterinde taşıyor:

Hiç kimse bir ada değildir.
Ne de bütünüyle kendisi,
Her insan kıtanın bir parçasıdır,
Gövdenin bir bölümü;
Bir toprak parçası deniz tarafından alıp götürülse,
Avrupa azalır.
Tıpkı haritadaki burun gibi,
Tıpkı senin veya bir arkadaşının sahip olduğu mülk gibi;
Bir insanın ölümü de beni azaltır,
Çünkü ben insanlığın kendisinde içeriğim,
Öyleyse asla haber gönderip sordurma
Çanlar kimin için çalıyor diye;
Onlar senin için çalıyor.¹

Ağıdını yüzyıllarca içine gömen “topraktan öğrenip kitapsız bilen” halkın canına tak etmiş, artık sorgulamaya başlamıştır. Ağlanacak haline Nasreddin Hoca hoşgörüsüyle gülmeyecek, “Her ne arar isen kendinde ara!” derken, “kul” gibi davranmayacak, onu yönetenlerin dizginini elinde tutacaktır.

Aralarında Ceylan Önkol, Uğur Kaymaz, Ali İsmail Korkmaz, Abdullah Cömert, Ethem Sarısülük, Ahmet Atakan, Medeni Yıldırım, Mehmet İstif, Umut Kurt, Ayhan Yılmaz, İbrahim Aras, Berkin Elvan’ın da olduğu, can veren 183 kişinin; otuz üç yıldır oğlu Cemil Karabayır’a ağıt yaka yaka gözyaşı dökmekten bir serçenininki kadar kalan Berfo Ana’nın ceylan gözlerinin hesabını soracaktır.

İnsanımız yüzyıllarca “...dert anlayan birinin önüne düşeceği” günlere umut besledi. Kimse onun da bir hayatının olduğunu aklından bile geçirmedi.

Bütün kötülükler üst üste yığıldı. Beden de ruh da bunları taşıyamıyor. Nâzım Hikmet’in dediği günler geldi. Sabır ırmağı taşıtı!

“İsrafil surunu urur;
mahlukat yerinden durur”,

1. Çev: Mustafa Gürești.

toprağın nabzı başlar
onun nabızlarında atmağa.
Ne kendi nefsinin korur,
ne düşmanı kayırır,
“Dağları yırtıp ayırır,
kayaları kesip yol eyler âbıhayat akıtmağa...”

Halkın “...vakterişip ‘Gayrık yeter!...’” demesi yakındır. İçine gömdüğü ağıdının tükenmez soluğunu “İsrafil’in sûru”na üfledi üfleyecek!

Ağıt, insanımızın yaşam gereğidir, duyarlığı, değer verme erdemidir; direncinin ezgiye dönüşen bilincidir. Ağıt, ölüm üzerine söylenir. Yaşlı ölümlerinde ağıda sessizlik egemendir, şîwan'a durulmaz. Ama bir yiğit vurulmaya, bir gelin murada ermeden uçup gitmeye görsün, yalnızca kadınlar ağlamaz, kurtlar kuşlar, dağlar taşlar ağıda durur.

Edebiyatımızın usta yazarı Adnan Binyazar'ın denemeleri, her yaş ve çevreden okur için öğretici, ufuk açıcı. Binyazar yalnızca bilgi aktarmaz; denemeyi bir sanat gibi icra eder. Daha önce yayımladığımız *Duyguların Anakarası, Edebiyatın Dar Yolu, Toplum ve Edebiyat* gibi deneme kitaplarının gördüğü ilgi de bunu gösterir.

Yeni baskısını sunduğumuz *Ağıt Toplumu*, denemeciliğimizin çok önemli kitaplarından biri. Yaşadığımız coğrafyanın derin kültürünü bugünün sorunlarına yanıt ve çare olarak hatırlatan; bilgiyi, bilgeliği, hoşgörü ve barışı, okuma sevgisini yücelten denemeler bunlar. Binyazar, kitabı bu baskı için gözden geçirdi ve yeni denemelerle zenginleştirdi. Her yaşın okuyabileceği bir kitap.

#ağıt #ölüm #kültür #folklor #yaşam #gelenek #toplum #hoşgörü
#halk #gerçek

Kapak resmi: Fikret Otyam

